

מחר

מיטב המאמרים הווראטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף ס"ה
הדף היומי בהלכה: סימן קע"ד מסעיף ד' עד סעיף ו'
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק ח' 'ויש עוד אופן שני' עד 'ויש עוד אופן שלישי'

לוח
לימוד
יומי

הקפדתו היתירה של הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל באיסור ריבית

ענייני ריבית הנלמדים בימים אלו בפרק איזהו נשך ב'דף היומי'

הנכד עשה כמצוות סבו ופרש לפני ר' שלמה זלמן את כל הפרטים, כשמוע הג"ר שלמה זלמן את פרטי השאלה השיב בקצרה: 'יש דרך להתחמק מאיסור ריבית, אבער סיאז נישט אזוי גלאט - זה לא כ"כ חלק'.

הנכד חזר אל סבו הג"ר שלום ופגש אותו כשהוא דרוך ומצפה למוצא פיו - לתשובתו של ר' שלמה זלמן. ללא אומר ודברים, אך שמע ר' שלום שהעסק לא חלק, תיכף ללא עוררין סיכם עם בעל הדפוס על הצעתו הראשונה 'אנחנו נשלם לך 12,000 דולר עבור כל שלבי העבודה, לפי התקדמות העבודה, אמנם כל הסכום כעת בידינו, אך איננו יכולים בשום אופן לשלם עכשיו עשרת אלפים דולר'.

מרוצה ושמה יצא בעל הדפוס מהמשא ומתן ופנה להמשיך בעיסוקיו, ולפתע קורא ר' שלום למדפיס ומבקש ממנו לשוב על עקבותיו, האמת היא - אומר לו ר' שלום - יש לי כעת את כל ה-12,000 דולר, למה שאעכב אותם אצלי, הנה הם לך, לא עשר אלא שנים עשר, קח אותם עוד לפני תחילת העבודה.

התפעל המדפיס מרוחב לבו של ר' שלום, ותהה איך אין ליהודי הזה שום חשבון של כסף, באיזה עולם אחר הוא חי? עולם ההלכה!!!

ור' שלום הסביר לנכדו: 'הרי בלאו הכי היה לי את כל הסכום וחשבתי לתת לו את הכל מראש, אלא שלא יכולתי לשלם פחות מחשש ריבית, אם כן שהוא יהנה מזה, - ברעך דעם מידות' נשבור את המדות, ונשלם לו את כל ה-12,000 דולר כעת.

כאשר הושלמה מלאכת העריכה של אחד מחלקי הספר 'דעת תורה', ביקש ר' שלום הצעת מחיר מבעל בית דפוס עבור כל מלאכת הדפסת הספר.

המדפיס שרצה מאוד את העבודה סיכם עבור ר' שלום את סדר העבודה, פלטות, דפוס, כריכה, הובלה והפצה, והעריך בפניו שהיא תארך כמה חודשים, הסכום הכולל הוא 12,000 דולר, וכבוד הרב ישלם אותו לפי קצב התקדמות העבודה, בכל שלב שיסתיים יתן לי הרב את הסכום היחסי לפי העבודה. וכדי לרצות את ר' שלום ולקבל את העבודה, הציע לו בעל הדפוס הצעה מפתה: 'אם במקרה יחליט כבוד הרב לשלם את מלוא הסכום כעת לפני העבודה, אסתפק בעשרת אלפים דולר', והאיש חיכה למוצא פיו של הרב האם יאות הוא להצעתו הקוסמת.

ר' שלום התייעץ עם נכדו שהיה עמו, האם כדאי אכן להסכים להצעתו של בעל הדפוס, ולפתע החווירו פניו של ר' שלום ופנה אל נכדו בזעקה, 'הרי אנחנו קרובים לאיסור ריבית!!'

מה יש? שואל הנכד בפליאה

בקול רועד מפחד מסביר לו הסבא: 'הרי יש לי בכיסי את כל סכום הכסף, וכוונתי היתה לתת לו את כל סכום הכסף, כי כך יותר נוח לי שלא אהיה מוטרד משמירתו, ובפרט שאם נשלם עכשיו הרי נשלם פחות, אבל יש בזה חשש איסור ריבית', וכאן הרים את ר' שלום את קולו ואמר: 'לא נמשיך לדון בענין לבדנו, רוץ לרבי שלמה זלמן, שיכריע הלכה למעשה מה עלינו לעשות.'

אכלת לחמניה ושלחת מישהו לקנות לחמניה נוספת - האם עליך לשוב ותברך 'המוציא'?

המברך על מאכל, מתוך החלטה שלא לאכול מעבר לכמות שברך עליה, ולאחר מכן נמלך בדעתו והחליט לאכול עוד, צריך לברך שנית. ולכן, לדוגמה, הקונה לעצמו לחמניה לארוחה, וברך עליה ואכלה, ולאחר מכן החליט לאכול עוד, ושלח מישהו לקנות לחמניה נוספת - עליו לברך 'המוציא' שנית, כיון שמעשיו מוכיחים שבתחילה לא היה בדעתו לאכול אלא את הלחמניה שקנה. [ס"ק יח ושעה"צ ס"ק כד]

אכלת מנה במסעדה ולאחר מכן הזמנת מנה נוספת - האם עליך לשוב ולברך?

בניגוד לדין הקונה לחם בחנות, האמור לעיל, הפורס לעצמו לחם בביתו לצורך ארוחתו, ולאחר שסיים החליט לאכול עוד מהלחם הנמצא ברשותו, אינו צריך לברך שנית, כיון שהדרך להמלך ולאכול עוד מהנמצא ברשותו, והרי זה כאילו ידוע מראש שהוא עשוי להמלך ולאכול עוד. והוא הדין ביושב במסעדה וכדומה, ומזמין מנה אחת, ולאחר מכן מחליט להזמין מנה נוספת. [ס"ק יח; ביאורים ומוספים דרשו, 23]

איזו ברכה מברכים בשבת רק בסעודה שלישית?

השונה יין בסעודה מברך עליו 'הגפן', ואינו נפטר בברכת 'המוציא'. אולם, הרגיל לשתות יין בסעודות שבת ויום טוב - כפי שאכן ראוי לנהוג - לא יברך עליו בסעודות הלילה והבוקר, כיון שברכת היין שבקידוש הסמוך לסעודה, פוטרת את היין שבסעודה. ואף בימות החול - אם רגיל לשתות יין בסעודותיו, ובמקרה שנה בסמוך לסעודה, פוטרת ברכתו את היין שבסעודה. [סעיף א ו"ד, ס"ק ח, וביה"ל ד"ה לפני; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

אתמול למדנו

- המברך על היין 'בורא פרי הגפן', פוטר בכך מברכה כל משקה שישתה לאחריו, ואף אם מדובר במשקה חשוב מאד, ואף אם לא התכוון בפירוש לפוטרו. ודין זה אינו אלא כששתה לפחות 'כמלוא לוגמיו' מהיין; אך יש אומרים שדי בטעימה כלשהי מהיין.
- בשתייה אקראית של יין, פוטר היין רק משקה המונח לפני השותה בשעת הברכה. אך בשתייה בדרך של 'קביעות לשתיה', פוטר היין גם משקה שלא היה לפניו בשעת הברכה, ובלבד שהביאוהו לפניו בעוד שהיין לפניו, או שבטרם שסיים את שתיית היין כבר היה בדעתו לשתותו.

מחר נלמד

- מה צריך לכוון בברכת המזון בסעודה ראשונה ושניה של שבת?
- המברך ברכת המזון על כוס מיץ ענבים - האם יצא ידי חובה?
- האם ראוי לשתות כוס מים לפני הסעודה?